

**Palvelualojen
ammattiliitto**
Servicefacket

Lausunto

20.09.2023

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Muuta lausuttavaa esityksestä?

PAM pitää esitettyjä leikkauksia sosiaalisesti kestävämminä. Asumistuen merkitys on moniulotteinen. Sillä tuetaan pienituloisten mahdollisuutta asua riittävän laadukkaasti palveluiden ja työpaikkojen lähellä. Asumistuen on myös katsottu tukevan työvoiman liikkumista alueiden välillä. Nyt asumistuesta halutaan tehdä puhtaasti työttömien tuki, johon työssäkävillä pienituloisilla ei ole pääsyä.

Asumistukeen kohdistuvat leikkaukset aiheuttavat pienituloisille ostovoiman heikentymistä ja vaikeuksia selviytyä korkeista asumiskustannuksista, jolloin työssäkyvät pienituloiset muuttamaan pois kasvukeskuksista. Tästä kaikesta olisi haittaa työvoimapolitiittisille tavoitteille kannustaa ihmisiä työllistymään ja muuttamaan työn perässä. Kun ihmiset muuttavat halvempien asumiskustannusten perässä kauemmaksi kasvukeskuksista, heiltä menee enemmän aikaa ja rahaa työmatkoihin sekä jää vähemmän aikaa harrastuksille ja sosiaalisille suhteille. Arjen ja toimeentulon vaikeutumisen myötä yksityisten palvelualojen työntekijöiden hyvinvointi heikkenee, jolloin leikkausten hinta näkyy kasvavina sosiaali- ja terveydenhuollon kuluina ja sairauspoissaolojen yleistymisenä.

Hallitus kantaa vastuun siitä, että leikkauksilla mielenterveysongelmat ja huono-osaisuus tulevat todennäköisesti kasvamaan ja perheiden halu ja mahdollisuus hankkia lapsia tulee vähentymään toimeentuloriskien kasvaessa. Pienen kansakunnan menestystekijä on yhtenäisyys ja jokaisesta huolen pitäminen. Köyhdyttämällä ja heikentämällä entisestään pienipalkkaisten asemaa kasvatetaan eriarvoisuutta ja rikotaan Suomen hyvinvointivaltion perustavanlaatuaista arvoa pitää kaikki mukana ja luoda jokaiselle mahdollisuus tulla toimeen ja voida hyvin.

Asumistuen leikkaus koskettaa erityisellä tavalla palvelualojen pienipalkkaisia työntekijöitä. Tilastokeskuksen vuoden 2017 rekisteriaineistojen mukaan ravintola-alan työntekijöistä 13,6 prosenttia ja siivousalan työntekijöistä 18,0 prosenttia sai asumistukea. Vuoden 2018 rekisteriaineistojen mukaan myyjistä peräti 18,9 prosenttia sai asumistukea. Näiden vuosien jälkeen asumisen kustannukset ovat jatkaneet kasvuaan suurissa kaupungeissa ja epätyypilliset työsuhteet yleistyneet palvelutoimialoilla, eli asumistuen tarve on todennäköisesti kasvanut entisestään.

Helsingin ja Tampereen yliopistojen PAMin jäseniä koskeneessa PAMEL-tutkimuksessa yli kolmasosa vastaajista oli kokenut vakavaa ruokaturvattomuutta kyselyä edeltävän kuukauden aikana vuonna 2019. Tulevat leikkaukset tulevat suurella todennäköisyydellä lisäämään ruokaturvattomuutta entisestään. PAM vaatii, että hallitus tekee kokonaisvaikutusarvion siitä, millä tavoin hallituksen suunnittelemat sosiaaliturvan leikkaukset ja sote-palveluiden asiakasmaksujen korotukset sekä muut hallitusohjelmassa suunnitellut toimenpiteet kohdistuvat nimenomaan pienituloisiin ja kasaantuvat samoihin henkilöihin. Koska hallituksen leikkaukset kohdistuvat voimakkaammin naisiin, tulee hallituksen tehdä myös toimistaan myös kattava sukupuolittuneiden vaikutusten arviointi. Leikkaukset aiheuttavat tasa-arvo-ongelman, kun erityisesti pienituloisten naisten asema ja toimeentulo heikentyvät.

Valtion on myös varmistettava, etteivät uudistusten negatiiviset vaikutukset kasaudu kohtuuttomasti tietyille ihmisryhmille. Valtion on pyrittävä vähentämään eriarvoisuutta mm. kaventamalla hyvinvointi- ja terveyseroja ja turvaamalla pienituloisten toimeentuloa eriarvoisuutta lisäävien toimien sijaan. Eriarvoisuuden vaikutukset ulottuvat moneen suuntaan, mm. hyvinvointiin, talouteen, työllisyyteen, mahdollisuuksiin, mutta viime kädessä myös rikollisuuteen ja yhteiskuntarauhaan.

Lopuksi PAM huomauttaa myös, että hallituksen esityksen lausuntoaika on poikkeuksellisen lyhyt. Hyvän lainvalmistelun periaatteisiin kuuluu varata jokaiselle hallituksen esitykselle riittävästi lausuntoaikaa. Yleensä lausuntoaika on poikkeuksellisen lyhyt vain, jos tilanne niin vaatii. Tässä ei kuitenkaan ole kyse siitä. Näyttää vahvasti siltä, että nykyisen hallituksen työskentelyssä hyvän lainvalmistelun periaatteet eivät täysin toteudu.

Lausuttavaa voimaantulosta?

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lain tulevan voimaan 1.4.2024. Hallitus kuitenkin arvioi, että leikkaukset edellyttävät muutoksia Kelan tietojärjestelmiin, henkilöstön kouluttamiseen, etuudenhakijoille suunnatun neuvonnan ja informaation uudistamiseen sekä vakuutettujen neuvonnan antamiseen.

PAM katsoo, ettei ole perusteita kiirehtiä lainuudistuksen voimaan saattamista, sillä sekä toimeenpanijalle että kansalaisille pitää varata riittävästi aikaa sopeutua heikennyksiin. Toimeenpanijan kannalta haasteena on tällä hetkellä se, että heidän pitäisi jokaisen sosiaaliturvauudistuksen kohdalla päivittää tietojärjestelmiään ja henkilöstön osaamista sekä tiedottaa ja neuvoa hakijoitaan. Jos näille asioille ei varata riittävästi aikaa, vaarannetaan ihmisten oikeusturvaa.

Toisaalta kansalaisille, joihin heikennykset kohdistuvat, on annettava riittävästi aikaa tiedon saavuttamiseen ja uusien ratkaisujen löytämiseen, esim. halvemman asunnon löytämiseen tai muihin järjestelyihin liittyen. Hallituksen esityksessä on arvioitu, että yli kolmasosa työssäkäyvistä ruokakunnista putoaisi kokonaan pois asumistuelta. Vuoden 2022 Kelan tilastotiedon mukaan asumistukea saavista ruokakunnista työssäkäyviä oli 18 prosenttia. Hallituksen tulee huomioida, että asumistukea saavilla työssäkäyvillä pienituloisilla ei ole taloudellista puskuria ja heille tulee antaa riittävästi aikaa muuttaa halvempiin asuntoihin, jos tämä edes on mahdollista heille.

PAM katsoo, että Suomen talouden suhdannetilanne ei ole oikea merkittäville sosiaaliturvan leikkauksille. Jotta leikkauksilla olisi edes mahdollista olla työllisyyttä kohentava vaikutus, tulisi tarjolla olla leikkauksen kohteena oleville henkilöille heidän koulutustaan vastaavia työpaikkoja tai lisää työtunteja. Taantumatilanteessa näin ei ole, ja leikkaukset pidentävät itsessään taantumaa, sillä ne vähentävät kotimaisiin tuotteisiin ja palveluihin kohdistuvaa kysyntää. Samalla julkisen talouden verotulot vähenevät ja etuusjaksot pitenevät.

Lausuttavaa muista vaikutuksista?

Hallitus on leikkaamassa kansalaisten asumisen tukia useammasta suunnasta. Sen lisäksi, että leikataan asumistuesta, leikkauksia kohdistetaan myös sosiaalisesti tuettuun ARA-tuotantoon. Tällä hetkellä ARA-tuotannolla mahdollistetaan monille pienituloisille työssäkäyville asuminen työpaikan lähellä kohtuullisilla vuokratuloilla. Hallitusohjelman mukaan hallitus tulee vähentämään ARA-tuotantoa, ja toiseksi ARA-asuntoja tullaan tarjoamaan vain kaikkien köyhimmille vuositarkastuksilla.

Hallitus ei ole arvioinut, miten ARA-tuotantoon liittyvillä heikennyksillä vaikutetaan niiden ARA-asunnoissa asuvien pienituloisten työssäkäyvien asemaan, jotka eivät tällä hetkellä hae eivätkä saa asumistukea matalien asumiskustannuksien vuoksi. Asumistuen saajien määrä voi jatkossa jopa kasvaa, kun pienituloiset työssäkäyvät ARA-asunnoissa asuvat joutuvat muuttamaan kalliimpiin vapaarahoitteisiin vuokra-asuntoihin.

PAM vaatii lisäksi, että hallituksen esityksessä huomioitaisiin myös perustoimeentulotukeen suunniteltu heikennys hyväksyttävien asumismenojen omavastuuosuuteen. Hallituksen esityksessä toistuvasti todetaan, että asumistuen leikkausten takia monet joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen ilman, että arvioidaan, miten perustoimeentulotukeen suunniteltu heikennys hyväksyttävien asumismenojen omavastuuosuuteen vaikuttaa tuenhakijoiden mahdollisuuksiin saada jatkossa tukea vuokratuloihin perustoimeentulotuen kautta.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista?

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että korvausprosentin alentamisella asumistuki pienenee muutoksen myötä useimmissa tapauksissa 12,5 prosenttia. Perusomavastuun korottaminen pienentää tuen tasoa 173 934 ruokakunnalla. Elokuussa 2023 yleistä asumistukea maksettiin 370 598 ruokakunnalle. Perusomavastuun vaikutus on sitä suurempi mitä suuremmat tulot hakijalla on. Perusomavastuuseen tehdään pieni muutos, jolla tuki leikkaantuisi lapsiperheiltä vähemmän kuin yksin asuvilta. Lisäksi hallitus tuo esiin, että omistusasuntojen asumistuen lakkauttamisella 3,9 prosenttia kaikista tuensaajaruokakunnista putoaisi pois asumistuelta. Omistusasunnoissa asuvien hakijoiden määrä on ollut kasvussa lainojen korkotason nousun vuoksi. Omistusasuntoihin asumistukea hakevat yleensä yksin asuvat ja yksinhuoltajat.

PAM yhtyy hallituksen arvioon siitä, että asumistuen leikkaukset pienentävät asumistukea saavien kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja. Kotitalouksien toimeentulon heikentymisen suuruus riippuu kotitalouden koosta, asuinpaikasta, tulotasosta ja asumismenoista. Rajuimmat leikkaukset kohdistuvat eniten pienituloisiin työssäkäyviin ja vähiten toimeentulotuen saajiin, joille leikkaus kompensoituu toimeentulotuesta.

PAM haluaa lisäksi huomauttaa, että suunnitellut leikkaukset työttömyysturvaan sekä asumistukeen kohdistuvat monessa tapauksessa samoihin henkilöihin. Kuukausitasolla nämä leikkaukset saattavat olla jopa useita satoja euroja iskien voimakkaimmin pienituloisiin kotitalouksiin, joissa työssäkäyvä aikuinen jää työttömäksi. Koska sekä työttömyysturvasta että asumistuesta ollaan leikkaamassa osittaiseen työllistymiseen kannustavia suojaosia ja vähennyksiä, leikkaukset eivät ole ainoastaan suuruudeltaan kohtuuttomia vaan myös muuttuvat osa-aikatyön kannustimia tällaisilla kotitalouksilla radikaalisti. Kannustimien muutoksella ei ole vaikutusta vain työttömäksi jääneeseen henkilöön vaan myös ruokakunnan muihin työssäkäyviin.

PAM yhtyy hallituksen osuvaan arvion siitä, miten osa-aikatyön tekemisen kannustimet heikkenevät suurimmalla osalla tuensaajista. Myös kannustimet työllistyä hyvin pienipalkkaiseen koko-aikatyöhön voivat heikentyä joissakin tapauksissa. Lisäksi hallitus toteaa, että perusomavastuun korottaminen 50 prosenttiin pienentää työnteosta käteen jäävää tuloa, ja ansiotulovähennyksen poistaminen heikentää merkittävästi kannustimia ottaa vastaan työtä etenkin pienillä kuukausittaisilla työtunneilla.

PAM yhtyy täysin hallituksen arvioihin siitä, että asumistuen heikennykset heikentävät työnteon kannustimia varsinkin yksityisten palvelualojen matalapalkka-aloilla. PAM on myös samaa mieltä valtiovarainministeriön kanssa siitä, että heikennysten kokonaisvaikutukset työllisyyteen ovat korkeintaan vähäiset.

Koska hallitus on tunnistanut asumistuen heikennysten vaikutukset sekä kansalaisten toimeentuloon että kannustimiin ottaa vastaan osa-aikatyötä, PAM katsoo asumistuen heikennysaikeiden kumpuavan puhtaasti ideologisesta halusta nakertaa pienituloisten työntekijöiden ja työttömien sosiaalista turvaverkkoa. PAM haluaa muistuttaa hallitusta siitä, että Suomessa yli 100 000 palkansaajaa tekee osa-aikatyötä vastentahtoisesti. Esimerkiksi osa-aikaisista myyjistä n. 40 prosenttia on vastentahtoisia osa-aikaisia, jotka tekisivät mieluummin kokoaikatyötä. Ravintola-alan osa-aikaisista lähes puolet haluaisi tehdä kokoaikatyötä. Palvelualojen työttömyyskassan ansiopäivärahan saajista n. 50 prosenttia saa etuutta soviteltuna. Asumistuen leikkauksilla hallitus ei paranna näiden ihmisten epävarmaa asemaa vaan pelkäänsä lisää ihmisten turvattomuutta ja heikentää yritysten työvoiman saantia.

Asumistuen leikkaukset eivät auta toteuttamaan hallituksen työllisyystavoitteita, ja muiden etuusmenojen kasvu niiden seurauksena vaarantaa myös tavoitteen julkisen talouden tasapainottamisesta. Hallituksen yhtenä tavoitteena on toimeentulotuen saajien määrän puolittaminen. Sosiaaliturvaleikkauksilla hallitus kuitenkin ajaa kansalaiset toimeentulotuelle, samalla heikentäen kuntien jo entuudestaan heikkoa taloutta lisäämällä niiden toimeentulotukikustannuksia.

PAM painottaa, että asumistuen leikkaukset tulevat lisäämään työvoiman saatavuuteen liittyviä ongelmia. Perehtymällä työ- ja elinkeinoministeriön työvoimatietkarttaraportteihin voi huomata, että yritykset tarvitsevat lisää työvoimaa osa-aikaisiin työsuhteisiin - varsinkin yksityisillä palvelualoilla. Jos osa-aikatyötä ei ole kannattava ottaa vastaan, työvoiman saatavuusongelmat lisääntyvät. Toiseksi on arvioitu, että työvoiman saatavuusongelmat liittyvät myös alueelliseen kohtaanto-ongelmaan, eli työpaikat ja työvoima sijaitsevat eri alueilla. Asumistuen leikkauksilla heikennetään työntekijöiden halua muuttaa työn perässä - etenkin matalapalkkaisten töiden perässä, sillä asumiskulut kasvukeskuksissa vievät yli 60 prosenttia palkasta. Ilman yhteiskunnan tukea tällainen työnteko ei ole kannattavaa.

PAM vaatii, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto, sillä perustuslain 19.4 § nojalla julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä. Hallituksen esityksessä nostetaan esiin perustusvaliokunnan huomio, että julkisen vallan välittömästi rahoittamien perustoimeentuloturvaetuuksien tasoa mitoitettaessa voidaan ottaa huomioon kansantalouden ja julkisen talouden tila (PeVL 34/1996 vp, PeVL 21/2016 vp). PAM katsoo kuitenkin, että leikkauksista seuraa huomattavasti enemmän inhimillistä kärsimystä kuin julkinen talous niiden seurauksena kohenisi.

Perustuslain kannalta tulee arvioida, vaarannetaanko asumistukeen kohdistuvilla leikkauksilla kansalaisten oikeusturvaa, sillä asumistuki on ns. ensisijainen etuus ja sillä pyritään mm. välttämään tarvetta turvautua toimeentulotukeen. Nyt hallitus tuo omassa esityksessään avoimesti esiin, että leikkauksien seurauksena monet joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen. Asumistuki yleisesti ymmärretään menettelynä, jolla pyritään tukemaan niiden perheiden ja yksilöiden asumista, joille asumisen kustannukset nousevat kohtuuttoman korkeiksi. Samaan aikaan hallitus leikkaa myös muista valtion tukemista asumisen muodoista kuten ARA-tuotannosta.

Lausuttavaa perusomavastuuosuuden tuloharkinnan kiristämisestä sekä lapsen ja aikuisen kertoimien muuttamisesta

PAM vastustaa perusomavastuuosuuden tuloharkinnan kiristämistä, sillä kyseessä on erityisesti asumistukea vastaanottaviin osa-aikaisiin työntekijöihin kohdistuva leikkaus, joka heikentää työnteon kannustimia suhteessa esimerkiksi toimeentulotukeen. PAM korostaa, että perusomavastuuosuuden tuloharkinnan kiristämisen yhteisvaikutus ansiotulovähennyksen kanssa on osa-aikaisten työntekijöiden kohdalla valtava. Perusomavastuuosuuden korottamisella on merkittävä haitallinen yhteisvaikutus myös kansaneläkeindeksin jäädytyksen kanssa. Näitä leikkauksia koskevat vaikutusarviointit tulisi näin ollen esittää yhdessä kokonaisuutena, jollaista hallitus ei ole valmistellut lausuntopalautetta varten.

Lapsia koskevan kertoimen korottaminen on PAMin näkemyksen mukaan erittäin perusteltua joskin riittämätöntä, kun samalla leikataan muun muassa työttömyyspäivärahojen lapsikorotuksista. Aikuisia koskevan kertoimien laskeminen rankaisee kuitenkin perusteettomasti lapsettomia pariskuntia ja useamman aikuisen ruokakuntia. PAM haluaa huomauttaa, että lapsettomat pariskunnat ovat tyypillisesti valmiita muuttamaan työn perässä. Aikuisia koskevan kertoimen laskeminen vaikuttaa näin negatiivisesti työvoiman saatavuuteen ja liikkuvuuteen pahentaa alueellisia kohtaanto-ongelmia.

Lausuttavaa ansiotulovähennyksestä luopumisesta?

PAM vastustaa esitystä, sillä tämä heikentää vastentahtoisten osa-aikaisten työntekijöiden toimeentuloa, mahdollisuuksia asua työpaikan lähellä ja halua muuttaa kasvukeskuksiin työpaikkojen perässä. PAM korostaa, että leikkauksien vaikutukset ovat paljon suuremmat kuin mitä hallituksen esityksessä on esitetty. Varsinkin asumistuen kaikkien leikkauksien yhteisvaikutukset ovat valtavat pienituloiselle työssäkäyvälle palvelualojen työntekijälle, joka saa sekä asumistukea että soviteltua päivärahaa.

PAM ihmettelee hallituksen esitystä, sillä esityksen arvioiden perusteella leikkaukset heikentävät kannustimia tehdä osa-aikatyötä. Jos todella on tarkoituksena ajaa ihmiset täysin työttömäksi, on tämä ristiriidassa hallitusohjelman julkilausuttujen tavoitteiden kanssa. Jos taas tavoitellaan sitä, että ihmiset siirtyisivät kokoaikatyöhön, PAM kehottaa hallitusta tutustumaan yksityisten palvelualojen avoimiin työpaikkailmoituksiin, joissa yritykset hakevat jatkuvasti vain osa-aikatyöntekijöitä. Kyse ei ole ihmisten halusta tai haluttomuudesta tehdä töitä, vaan jo pitkään jatkuneesta työelämän muutoksesta ja työnantajien tarpeista, joita ei ole pyritty hillitsemään lainsäädännöllisin keinoin.

Lausuttavaa enimmäisasumismenojen kuntaryhmitysten muutoksesta?

PAM vastustaa esitystä, sillä jo tällä hetkellä lähes kaikki Helsingissä yleistä asumistukea saavat ylittävät enimmäisasumismenot. Tämä tosiasia todetaan myös hallituksen esityksessä. Sen sijaan PAM esittää, että Helsinki jätetään kuntaryhmään 1 ja kuntaryhmien 1 ja 2 enimmäisasumismenoja korotetaan. Perustuslain 19.4 § ei voida katsoa toteutuvan, jos kaikkien asumistuen saajien vuokratulot ovat suuremmat kuin asetetut enimmäisasumismenot varsinkin kasvukeskuksissa. Asumistuki on ensisijainen etuus verrattuna toimeentulotukeen. Kelan tutkimusblogin (14.3.2018) mukaan lähes puolet perustoimeentuluesta kohdentuu asumisen kuluihin niin Helsingissä kuin muuallakin Suomessa.

Lausuttavaa omistusasunnon tukien lakkauttamisesta?

PAM vastustaa esitystä. On kohtuutonta, että hallitus pakottaa toimillaan pienituloisia luopumaan kodeistaan. Tämä leikkaus ei ole hyväksyttävä varsinkaan nyt, kun lainojen korkotaso on noussut. Kohonneet kustannukset eivät kosketa vain kaupunkeja, vaan myös syrjäseutujen koteja remontoidaan lainarahalla ja lämmitetään pääasiassa, jonka hinta on kohonnut arvaamattomalla tavalla. PAM huomauttaa, että leikkauksella ajetaan pienituloiset myymään asuntonsa halvalla ja siirtymään asumaan korkeilla vuokrahinnoilla vuokra-asuntoihin ja hakemaan jälleen asumistukea.

PAM katsoo, että omistusasumisen tukien leikkaaminen epävarmassa korko- ja energiatilanteessa asettaa tuhansia pienituloisia omistusasujia turvattomaan tilanteeseen. Energiakriisi ja asuntolainojen korkotaso ovat jo viimeisen parin vuoden aikana nostaneet merkittävästi omistusasumisen kustannuksia tai jopa tehneet sen mahdottomaksi monille pienituloisille. Kaikilla asunnonomistajilla ei myöskään ole todellista mahdollisuutta myydä asuntojaan nykyisessä heikossa markkinatilanteessa tai muuttotappiokunnissa. Omistusasuntojen asumistukea maksetaan jo nyt vain pienituloisille asunnonomistajille, ja PAM katsoo, että sen säilyttäminen on erityisen tärkeää nykyisessä epävarmassa tilanteessa, jotta omistusasuminen ei entistä pahemmin eriydy vain hyvätuloisten oikeudeksi.

Lausuttavaa asumistuen tason eli korvausprosentin muutoksesta?

Hallituksen esityksessä esitetään asumistuen korvausprosentin laskemista nykyisestä 80 prosentista 70 prosenttiin. Jatkossa asumistuki olisi aina 70 prosenttia hyväksyttävistä asumismenoista tai enimmäisasumismenoista vähennettynä perusomavastuuosuudella. PAM vastustaa esitystä korvausprosentin leikkaamisesta. Sillä heikennettäisiin merkittävästi pienituloisten asumismahdollisuuksia ja toimeentuloa sekä työn perässä muuttamista.

PAM korostaa, ettei nykyinenkään korvausprosentti ole riittävän korkea, sillä monet joutuvat jo nyt turvautumaan toimeentulotukeen paikatakseen korkeita vuokratuloja. Ilman asumistukea pienituloisilla työssäkäyville jäisi palkastaan huomattavan paljon vähemmän käteen. Korkeat vuokra-asumisen hinnat – varsinkin kasvukeskuksissa – vievät jo nyt yli 60 prosenttia pienipalkkaisten työssäkäyvien toimeentulosta.

STM:n neuvotteleva virkamies Mikko Horko toi esille vuoden 2023 kolumnissaan, että tällä hetkellä 80 prosentilla asumistuen saajista vuokratulot ylittävät hyväksyttävät kohtuulliset enimmäisasumismenot. Tämän vuoksi monet joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen paikatakseen korkeita asumismenoja, joita ei huomioida asumistuessa. Koska perustoimeentulotuessa hyväksyttävien asumismenojen raja on korkeampi kuin asumistuessa, joutuvat pienituloiset työttömät ja työssäkäyvät turvautumaan toimeentulotukeen säännöllisesti ja jatkuvasti. Horko katsoo kolumnissaan, että asumismenoja tuetaan toimeentulotuella sitä enemmän, mitä kauempana yleisen asumistuen enimmäisasumismenot ovat markkinavuokrista. Lisäksi hän tuo esiin sen, että asumistuen enimmäisasumismenot ovat jääneet jälkeen markkinavuokrista osittain useana vuotena tehtyjen indeksikorotusten jäädytysten vuoksi.

Hallitusohjelman mukaan yksi hallituksen tavoitteista on toimeentulotuen saajien määrän vähentäminen. Sosiaaliturvakomitea on Asumismenot ja asumismenojen korvaaminen 2022 -selvityksessä todennut, että asumistuen enimmäisasumismenojen korottamisella voidaan vähentää toimeentulotuen saajien määrää. PAM vaatii, että hallitus kertoo, miten toimeentulotuen saajien määrää voidaan vähentää, kun leikataan sekä asumistuesta että työttömyysturvasta. Jo nykyisillä ensisijaisten sosiaaliturvaetuuksien tasoilla ihmiset joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen, puhumattakaan etuustasojen leikkauksien jälkeen.

PAM huomauttaa, että asumistuen muutosten vaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida myös hallitusohjelmassa linjattu indeksijäädytys, jonka vaikutus on kuluvan vuoden inflaatio-oloissa todella merkittävä myös niiden asumistukea määrittävien parametrien osalta, joita tyypillisesti muutetaan kansaneläkeindeksin perusteella. Suunniteltujen leikkausten vaikutusten arvioiminen ilman indeksijäädytysten huomioimista ei kuvaa riittävällä tavalla niiden sosioekonomisia seurauksia.

Helsingissä, 20. syyskuuta 2023

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:

Olli Toivanen

pääekonomisti

puh. 045 2043 445

olli.toivanen@pam.fi

Lehtimäki Nora
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry